

Ulriksdals slott, Solna den 8 maj, 2024

Världsnaturfonden WWF:s yttrande över Nationell strategi för formellt skydd av skog

Världsnaturfonden WWF är fortsatt kritiskt till att frivilligt formellt skydd ska vara det huvudsakliga arbetssättet för formellt skydd och att strategin ska revideras i enlighet med detta¹. De huvudsakliga skälen till vår ståndpunkt är att ett sådant arbetssätt riskerar att leda till ökade kostnader, lägre naturvårdskvalité och att det avsevärt försvårar bildandet av formellt skydd av stora sammanhängande områden.

Givet det mycket prekära läget för biologiska mångfalden och den omfattande avverkningen av skyddsvärda skogar är det olyckligt att myndigheternas verktyg att säkra skyddet av våra sista rester av oskyddade naturskogar försvagas. I skogspropositionen (2021/22:58) valde dock regeringen att gå vidare med förslaget om frivilligt formellt skydd och WWF väljer därför att förhålla sig konstruktiv till utvecklingen. Vi har deltagit aktivt i dialoggruppen som knutits till regeringsuppdraget avseende revideringen av strategin. Givet uppdragets ramar anser WWF att projektgruppen tagit fram ett bra första förslag på ny strategi. Exempelvis anser vi att strategin genom snäva undantag från grundkravet att skydda en skogsbiologisk värdekärna försöker styra mot en kostnadseffektiv användning av de allmänna medel som finns tillgängliga för formellt skydd. Samtidigt finns det en mängd brister där vi lämnar konkreta förbättringsförslag.

Den reviderade strategin kommer utgöra ett viktigt verktyg i Sveriges arbete med att uppfylla nationella miljömål, internationella åtaganden och EU:s regelverk. Detta innefattar mål om 30 % skydd till 2030, inklusive minst 10 % strikt skydd som skall innefatta alla återstående ur och naturskogar. Dessutom ska vi genom stoppad habitatförstörelse och restaurering på längre sikt nå en gynnsam bevarandestatus för de skogliga naturtyper som utpekats i EU:s art- och habitatdirektiv. Vi kan konstatera att Sverige i dagsläget är mycket långt ifrån och att nå dessa målsättningar, vilket innebär att det krävs ett intensivt skyddsarbete de närmsta åren. WWF:s utgångspunkt är att det nya arbetssättet med frivillighet som grund ska tillämpas när det är möjligt, men det kan aldrig ske på bekostnad av våra nationella och internationella miljömål eller det allmänna intresset att bevara våra sista rester av oskyddade naturskogar.

Sammanfattningsvis anser WWF att utkastet på strategi måste förbättras på följande områden:

- Undantagen från frivilligheten är för snäva och otydligt definierade och strategin ger inte myndigheterna ett tillräckligt starkt mandat att agera när skyddsvärda skogar hotas av avverkning.
- Strategin måste kompletteras med utökade befogenheter för myndigheterna att ta beslut utan markägares medgivande för att säkra skyddet av stora områden och/eller en effektiv förvaltning av värdefull natur.
- Det måste tydliggöras att ur- och naturskogar ska skyddas strikt. Vilket innebär att myndigheterna inte kan acceptera skydd genom frivillig avsättning eller naturvårdsavtal (se detaljerade kommentarer kopplat till avsnitt 3.2.7).
- System måste inrättas för inrapportering av frivilliga avsättningar som möjliggör uppföljning av deras naturvårdskvalité och varaktighet.
- Det formella skyddet måste fortsatt styras mot fastigheter med hög andel kända naturvärden (se kommentarer på avsnitt 6.1).

¹ Se tidigare remissvar på Skogsutredningen [*Microsoft Word - WWFs remissvar Skogsutredningen SOU 2020 73 final 29 april 2021](#)

- Myndigheternas föreslås få en relativt passiv roll i genomförandet, vilket inte kan bestämmas på förhand. Avsnitten om myndigheternas riktade insatser (avsnitt 3.3.2) och arbetet med genomförandet av strategin på länsnivå måste därför utvecklas ytterligare (avsnitt 10.1.1).
- För ett framgångsrikt genomförande av den reviderade strategin krävs ett betydande resurstillskott till ansvariga myndigheter. Myndigheterna bör redovisa behoven i ett kompletterande budgetunderlag till regeringen.

Övergripande

Undantag från frivilligheten

WWF anser att strategin ger myndigheterna ett för svagt och otydligt mandat att göra avsteg från frivilligheten. Skogspropositionen är tydlig med att skyddsvärda skogar inte ska avverkas och anger bland annat att avsteg kan vara befogat för att nå internationella åtaganden och andra angelägna allmänna intressen. Vi anser därför att det är helt felaktigt att på förhand bestämma att tillämpningen av undantag skall vara restriktiv, vilket nämns flera gånger i strategin (se exempelvis avsnitt 2.2). Givet målet om ett stärkt äganderättsperspektiv i skyddsarbetet är det rimligt att myndigheterna är mer restriktiva med undantag när det inte föreligger akuta avverkningshot. Men det är helt avgörande att myndigheterna kraftfullt när skogssektorn anmäler skyddsvärda skogar för avverkning.

WWF anser att strategin, utöver de situationer som redan anges, behöver kompletteras med tydligare beskrivningar över flera situationer där det allmänna bevarandebudet ofta väger tyngre än den enskildes rätt att bruka sin mark eller själv välja bevarandeform (se detaljerade kommentarer kopplat till 3.4.3). Detta inkluderar bland annat de ur- och naturskogar som ska ges ett strikt skydd. Då Sverige hyser stora arealer oskyddade naturskogar² är befogenheterna till undantag betydande, och detta måste framgå i strategin. Genom tydligt beskrivna undantag kommer den reviderade strategin kunna tillämpas mer likvärdigt i landet och markägare och skogliga aktörer kommer veta vilket agerande de kan förvänta sig från myndigheterna.

Gränsen på 4 poäng för att inrätta formellt skydd innebär i praktiken att myndigheterna inte har befogenhet att skydda naturtypsklassade skogar (och kanske även naturskogar) med något lägre naturvärden. För att vi ska nå gynnsam bevarandestatus för våra skogliga naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv är det avgörande att sådana skogar inte avverkas. Myndigheterna måste löpande påtala behovet av resurstillskott till beslutsfattare så att poänggränserna på sikt kan anpassas.

Kvalitén på formellt skyddade områden

En uppenbar risk med frivilligt formellt skydd är att naturvårdskvaliteten hos skyddade områden avsevärt försämras. Det är därför viktigt att den reviderade strategin fortsatt utgår från en tydlig värdebaserad ansats, där formellt skydd utgår från en skogsbiologisk värdekärna och prioriteringen mellan objekt sker med hjälp av en prioriteringsmodell med naturvårdsbiologiskt relevanta kriterier. Det är i linje med skogspropositionens förväntningar om ett kvalitetssäkrat formellt skydd och gör att problem med bristande representativitet som konstaterats när en liknande modell testats i Norge förhoppningsvis kan undvikas. Tidigare utvärderingar har dock

² Se Urskogar och naturskogar – sammanställning av underlag och bedömning av arealer.
<https://www.sou.gov.se/contentassets/e66f5e3eaaed43ddb8ae786a452eed39/underlagsrapport-urskogar-och-naturskogar---kunskapsunderlag.pdf>

visat att myndigheternas kvalitetssäkring inte fullt ut kan motverka den sänkta kvalitén förknippad med modeller som bygger på markägarinitiativ³. Exempelvis visade utvärderingen av Kometprogrammet, där myndigheterna prioriterade bland inkomna intresseanmälningar, på lägre naturvårds kvalitet för alla tre skyddsformer (naturvårdsavtal, naturreservat och biotopskydd) jämfört med myndigheternas ordinarie arbetssätt. För att upprätthålla en godtagbar kvalitet och kostnadseffektivitet är det därför helt nödvändigt att myndigheterna fortsatt har möjlighet att ta egna initiativ i skyddsarbetet.

Enligt naturvårdsbiologin är storleken på skyddade områden av mycket stor betydelse. Större områden innehåller generellt fler livsmiljöer och arter, och arterna har större populationer, vilket minskar risken för lokala utdöenden. Större områden är inte heller lika utsatta för kanteffekterna från det intensiva kalhyggesbruket som totalt dominerar det svenska skogslandskapet. Men med en långtgående frivillighet kan det bli mycket svårt att skydda stora områden i vissa situationer. Tidigare utvärderingar av frivilligt formellt skydd inom Kometprogrammet visar också på mindre medelarealer för alla tre skyddsformer jämfört med myndigheternas ordinarie arbetsätt³. WWF anser att strategin saknar trovärdiga verktyg för att säkra skyddet av stora områden där naturvärdena sträcker sig över flera fastighetsgränser. Detta är kanske den största svagheten med frivilligt formellt skydd, och givet det naturvårdsbiologiska värdet av att skydda stora områden anser WWF att strategin måste kompletteras med relevanta verktyg. Om en eller flera markägare ger sitt medgivande till att inrätta ett formellt skydd måste myndigheten ha möjlighet att ta beslut utan resterande markägares medgivande för att öka den skyddade arealen (se detaljerade kommentarer under 3.4.3).

För att upprätthålla ett kvalitetssäkrat och kostnadseffektivt formellt skydd måste undantag från grundkravet om att skydda en skogsbiologisk värdekärna vara mycket begränsade. Detta gäller exempelvis undantag för att skydda fridlysta arters livsmiljöer, arter som redan har ett skydd enligt artskyddsförordningen. WWF stödjer det snäva urvalet av fridlysta arter i Bilaga 3.

Bevarande genom frivilliga avsättningar

Enligt det föreslagna reviderade arbetssättet ska myndigheter i större omfattning acceptera frivilliga avsättningar som en alternativ bevarandeform till formellt skydd. WWF anser dock att det i dagsläget saknas nödvändiga verktyg för att genomföra denna förflyttning i praktiken. Enligt EU:s biodiversitetsstrategi ska alla skyddade områden ha en effektiv förvaltning. Det ska åstadkommas genom att tydliga bevarandemål och åtgärder definieras, som sedan övervakas dem på lämpligt sett (se sida 23 i strategin). Samtidigt har riksrevisionen konstaterat att kunskapen om frivilliga avsättningars kvantitet, kvalitet och varaktighet är otillräcklig och att myndigheterna inte gjort tillräckligt för att samla in denna information⁴. För att frivilliga avsättningar ska kunna integreras i myndigheternas strategiska planering av grön infrastruktur på landskapsnivå samt bidra till måluppfyllelse av miljömålet Levande och internationella åtaganden (som OECMs) är det avgörande att alla markägare, oavsett storlek, öppet redovisar sina frivilliga avsättningar. WWF anser därför att det är hög tid att myndigheterna inrättar ett inrapporteringssystem för frivilliga avsättningar inom småskogsbruket. Detta är helt avgörande för ett framgångsrikt genomförande av den reviderade skyddsstrategin. Arbetet med

³ Se sidan 23 och 26 i Kometprogrammet 2010-2014. [*Slutredovisning av regeringsuppdrag om att påbörja ett samverkansprogram med markägare med kompletterande metoder för skydd av natur ISBN 978-91-620-6621-5 \(diva-portal.org\)](#)

⁴ Se Riksrevisionen 2018, Skyddet av värdefull skog, RIR 2018:17. [Skyddet av värdefull skog \(RiR 2018:17\) \(riksrevisionen.se\)](#)

Skogsstyrelsens pilotstudie måste få de resurser som krävs för att ett inrapporteringssystem ska komma på plats i närtid (se behov av kompletterade analys). När ett inrapporteringssystem kommit på plats är det viktigt att positiva ekonomiska incitament (bidrag eller skattelättnader) kopplas till inrapporteringen⁵.

WWF anser att frivilliga avsättningar utgör ett mycket viktigt instrument för att bevara skogar med höga naturvärden. Förutsatt att ett inrapporteringssystem kommer på plats är det lämpligt att myndigheterna, under vissa förutsättningar, kan avstå från att inrätta formellt skydd om markägaren åtar sig att frivilligt skydda området. Det finns dock situationer där myndigheterna inte ska acceptera frivilliga avsättningar som en alternativ bevarandeform till formellt skydd. Exempelvis, ska alla kvarvarande ur- och naturskogar skyddas strikt enligt EU:s biodiversitetsstrategi, och det kan även finnas andra skäl som motiverar inrättande av formellt skydd utan markägarens medgivande (se kommentar på avsnitt 3.4.3).

Slutligen saknar strategin tydliga riktlinjer kring hanteringen av frivilliga avsättningar i ärenden där myndigheterna accepterar dessa som en alternativ bevarandeform till formellt skydd. WWF anser att inrapportering av frivilliga avsättningar, och ett skriftligt åtagande att bevara området, måste vara obligatoriska krav. Sådana krav på motprestation ligger i linje med det reviderade arbetssättet, där skogssektorn förväntas ta ett större ansvar för bevarandet av skogar med höga naturvärden. Vidare har utvärderingar visat att frivilliga avsättningar riskerar att avverkas vid ägarbyten⁶. Strategin måste därför kompletteras med riktlinjer över hur varaktigheten i skogssektorns frivilliga åtaganden ska kontrolleras.

Myndigheternas roll i genomförande av strategin

Sammantaget är skrivningarna om myndigheternas roll i genomförandet av strategin starkt präglade av de senaste årens ogynnsamma kontext, där bristen på medel kraftigt begränsat myndigheternas möjligheter och resulterat i att skogsägare fått vänta länge på ersättning. Men givet målet om 30 % skydd till 2030, inklusive strikt skydd av alla ur- och naturskogar, anser WWF att man inte på förhand kan bestämma att myndigheterna ska vara återhållsamma i att själva ta initiativ till att inleda skyddsprocesser med markägare. Det kommer i stället avgöras av mängden och kvalitén på de intresseanmälningar som kommer in från markägare, mängden akuta avverkningsshot och tillgänglig budget (se förslag under detaljerade kommentar). Tidigare utvärderingar (av Nya komet) har visat på ett bristande intresse från markägare att själva anmäla intresse för formellt skydd⁷, vilket innebär att myndigheterna kan komma att behöva ta mycket egna initiativ för att hålla uppe farten i skyddsarbetet. WWF anser att formuleringen om återhållsamhet ska tas bort.

Skogspropositionen anger tydligt att myndigheternas utlysningar är viktiga för att säkra ett kostnadseffektivt skydd av ekologiskt representativa och funktionella områden. Därför är det förvånande hur lite information som finns i strategin (exempelvis avsnitt 3.3.2 och 10.1.1) om hur detta arbete på länsnivå ska genomföras i praktiken. WWF anser att det krävs mer information

⁵ Se WWFs tidigare remissvar: [WWFs remissvar till Skogsstyrelsen om frivilliga avsättningar \(Dnr 2020/1919\) - Världsnaturfonden WWF](#)

⁶ Se sida 65 i Riksrevisionen 2018, Skyddet av värdefull skog, RIR 2018:17. [Skyddet av värdefull skog \(RiR 2018:17\) \(riksrevisionen.se\)](#)

⁷ Se sida 8 i Riksrevisionen 2018, Skyddet av värdefull skog, RIR 2018:17. [Skyddet av värdefull skog \(RiR 2018:17\) \(riksrevisionen.se\)](#)

om hur de länsvisa strategierna skall genomföras och hur detta arbete hänger ihop med myndigheternas riktade insatser.

Behovet av en kompletterande ekonomisk analys

För att få en bra start på genomförandet av den reviderade strategin är det helt nödvändigt med en budgetsatsning till Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket för skydd av värdefull natur. Utan pengar i systemet kommer skogliga aktörer inte kunna marknadsföra frivilligt formellt skydd, intresset bland markägare kommer snabbt att svalna och skyddsvärda skogar hotas av avverkning. WWF anser därför att myndigheterna i samband med att uppdraget redovisas till regeringen även bör redovisa en kompletterande analys och budgetäskande. Denna bör innehålla:

- En uppskattning av vilka medel som kommer krävas de närmaste åren för att avsluta pågående skyddsprocesser, hantera intresseanmälningar och akuta avverkningshot av skyddsvärd skog samt generellt öka takten i skyddsarbete i linje med våra internationella åtaganden. Hänsyn bör tas till de högre administrativa kostnader, som enligt tidigare utvärderingar⁸ är förknippade med frivilligt formellt skydd.
- Budgetäskande till regeringen om tillräckliga medel för en skyndsamt inrättande av ett system för inrapportering av frivilliga avsättningar inom småskogsbruket.
- Budgetäskande till regeringen om tillräckliga medel för att skyndsamt ta fram digitala kunskapsunderlag som kan hjälpa markägare och skogliga aktörer att själva identifiera skogar med höga naturvärden.
- Budgetäskande till regeringen för marknadsföring av frivilligt formellt skydd.

Slutligen anser vi att det vore önskvärt att strategins viktigaste delar, inklusive ansvarsfördelning mellan myndigheter och skogliga aktörer, förklaras på ett pedagogiskt och överblickbart sätt. Detta för att underlätta förståelsen hos skogliga intressenter om hur strategins delar hänger ihop. Se exempelvis Figur 2 i regeringsuppdraget "Artskydd i skogen – strategier och arbetssätt för förebyggande åtgärder" för inspiration⁹.

Detaljerade synpunkter:

- **Sammanfattning** (sida 9): "Strategin avser de tre formella skyddsformerna naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal men beaktar även förutsättningarna i hela den svenska modellen för naturvård och skogsbruk". Ändra denna mening till att man "beaktar även förutsättningarna för bevarande genom frivillig avsättning". Annars kan man få intrycket att myndigheterna kan acceptera exempelvis anpassat brukande som en alternativ bevarandeform till formellt skydd, vilket WWF inte stödjer.
- **Sammanfattning (sida 9) och avsnitt 3.2.5.** WWF anser inte att det går att bestämma på förhand att myndigheterna ska vara återhållsamma (se tidigare motivering). Förslag på alternativ skrivning: "Myndigheternas återhållsamhet med att själva ta initiativ till att inleda skyddsprocesser måste prövas över tid i relation till omedelbara hot att skyddsvärd skog

⁸ Kometprogrammet 2010-2014. [*Slutredovisning av regeringsuppdrag om att påbörja ett samverkansprogram med markägare med kompletterande metoder för skydd av natur ISBN 978-91-620-6621-5 \(diva-portal.org\)](#)

⁹ [Artskydd i skogen - strategier och arbetssätt för förebyggande åtgärder \(skogsstyrelsen.se\)](#)

avverkas, intresset hos skogsägare att anmäla skog för frivilligt formellt skydd samt kvalitén på inkomna intresseanmälningar”.

- **Sammanfattning** (sida 10). Texten under rubriken *”Markägare har ett stort ansvar i arbetet med att bevara höga naturvärden”* behöver kompletteras med tydligare krav på transparens avseende frivilliga avsättningar.
- **Avsnitt 1.3 Utgångspunkter.** I detta avsnitt bör det beskrivas varför man vid intresseavvägningar mellan enskilda och allmänna intressen inte hänvisar till begreppet *”särskilda angelägna allmänna intressen”*. Det är ett begrepp som förekom i skogsutredningen (och skogspropositionen) i samband med att man mycket tydligt pekade ut områden där avsteg från frivilligheten skulle vara befogade.

Under rubriken om *”lagstiftningens ramar”* anser vi att ni bör ha olika rubriker för nationell lagstiftning respektive EU lagstiftning och texten om EU lagstiftning behöver utvecklas ytterligare.

- **Avsnitt 2.1** I detta avsnitt saknar vi en rubrik om EU:s art- och habitatdirektiv. Målet om en gynnsam bevarandestatus för våra skogliga naturtyper måste beskrivas utförligt.

WWF anser även att miljömålet Ett rikt växt- och djurliv måste lyftas fram som ett särskilt viktigt mål för strategin. Skyddad produktiv skogsmark är en av miljömålets indikatorer.

- **Avsnitt 2.2 och avsnitt 3.4** WWF stödjer inte preciseringen om att *”undantag från markägarens medgivande till formellt skydd ska tillämpas restrikt”* (se tidigare kommentarer).
- **Avsnitt 3.1.3:** WWF anser att det är orimligt att markägare först ska kunna gå med på att inrätta ett formellt skydd, för att sedan dra tillbaka sitt medgivande när områdets stämplat in och värderats. Detta riskerar att leda till ett slöseri med myndigheternas mycket begränsade resurser. Det formella medgivandet till formellt skydd ska ges innan området värderas. Skogsägaren bör med bistånd av myndighetspersonal och eventuella skogliga aktörer kunna bilda sig en tillräckligt bra uppfattning om storleken på intrångsersättning redan innan myndighetens värdering.

Vidare anser WWF att myndigheterna inte ska acceptera anpassat brukande som en alternativ bevarandeform till formellt skydd (se sida 26). Myndigheten bör endast acceptera frivilliga avsättningar med 100 % naturvårdsmål som kvalitetsmässigt och långsiktigt är säkrade. I kapitel 1 (sida 19) kan man också läsa att strategin inte berör bevarande av naturvärden i brukad skog. WWF anser därför att texten om anpassat brukande måste tas bort.

I slutet av avsnittet bör ni konkretisera vad tillämpning av miljöbalken och skogsvårdslagen kan innebära när en skogsägare väljer att avstå från formellt skydd. Exempelvis att Skogsstyrelsen inom ramen för sin tillsynsverksamhet, helt eller delvis, kan komma att förbjuda avverkningen av området.

- **Avsnitt 3.1.4.** Byt ut *”mycket höga”* till *”uppfyller minikraven för skydd enligt avsnitt 6.1.”*
- **Avsnitt 3.1.5:** Se tidigare kommentarer om tydligare obligatoriska krav på redovisning av frivilliga avsättningar.

- **Avsnitt 3.2.4.** Det stämmer inte att skogsnäringen generellt genom FSC och PEFC certifieringen har synliggjort sina åtaganden. Detta gäller endast för storskogsbruket som öppet redovisar sina frivilliga avsättningar och nyckelbiotoper. Skriv om texten så den blir korrekt. Vidare anser vi inte att man i strategin kan förutsätta att den certifierade skogsnäringen bedriver ett ansvarsfullt skogsbruk (sida 29). Den omfattande mängden klagomål inom certifieringen avseende hot och faktisk avverkning av skogar med höga naturvärden visar på allvarliga utmaningar¹⁰.

- **Avsnitt 3.2.6.** Här bör ni skriva in att det är viktigt att myndigheterna är tydliga med i vilka situationer de kan ha skäl att göra avsteg från frivilligheten, exempelvis när skyddsvärda skogar hotas av avverkning. Att myndigheterna är tydliga med sina befogenheter att agera när sektorsansvaret brister är en viktig del av en öppen dialog.

Ni måste även lägga till att markägare ska få kännedom om internationella mål och åtaganden, särskilt eftersom de ska utgöra skäl för avsteg från frivilligheten enligt skogspropositionen.

- **Avsnitt 3.2.7, 7.5.2 och 8.1.** Det är inte bara lagstiftningen som sätter ramarna för vilka bevarandeformer som är möjliga. Val av bevarandeform måste även tydligt kunna motiveras utifrån målsättningarna med skyddsarbetet. Detta innebär exempelvis att naturvårdsavtal inte bör erbjudas för ur- och naturskogar som skall skyddas strikt, då naturvårdsavtal inte garanterar ett långsikt skydd. Avsnitt i strategin som behandlar val av bevarandeform måste uppdateras så att de tar hänsyn till målet om strikt skydd av våra ur- och naturskogar.
- **Avsnitt 3.3.2** WWF anser att myndigheternas riktade insatser inte ska begränsas till informationsspridning till markägare. Om mängden och/eller kvalitén inkomna intresseanmälningar är otillräcklig måste myndigheterna själva initiera skyddsärenden. Avsnittet måste kompletteras med information om hur detta arbete ska genomföras.
- **Avsnitt 3.4.3** Avsnittet ger mycket otydlig vägledning kring andra situationer där det kan vara befogat med avsteg från frivilligheten för att tillvarata allmänna intressen. Nu beskrivs dessa situationer kortfattat i löpande text och med hjälp av fotnoter. Detta riskerar resultera i en tillämpning som inte blir likvärdig och förutsägbar för markägare. Därför behöver avsnittet kompletteras med tydliga underrubriker (i linje med tidigare utkast) som beskriver ytterligare skäl till avsteg (se nedan).

- **Naturskogar och urskogar som ska skyddas strikt till 2030 enligt EU:s biodiversitetsstrategi.** Myndigheterna har bedömt att det finns 2,2–2,8 miljoner hektar (1,5–1,8 miljoner på produktiv skogsmark) geografiskt avgränsad naturskog utanför strikt skyddade områden¹¹. Vidare har man konstaterat att befintliga inventeringar och karteringar har hög kvalitet vid identifieringen av ur- och naturskog samtidigt som alla områden ännu inte karterats.

Myndigheterna ska skydda ur- och naturskogar strikt, vilket innebär att man varken kan släppa igenom en avverkning eller acceptera en frivillig avsättning. För dessa

¹⁰ [Swedish Old Growth Forests Investigation Report finalized 20231204.docx \(fsc.org\)](#)

¹¹ Sida 6 i Urskogar och naturskogar – sammanställning av underlag och bedömning av arealer.
<https://www.sou.gov.se/contentassets/e66f5e3eaaed43ddb8ae786a452eed39/underlagsrapport-urskogar-och-naturskogar---kunskapsunderlag.pdf>

skogar kan man inte heller tillmötesgå markägares önskan om naturvårdsavtal, då de inte kvalificeras som strikt skydd på grund av bristande långsiktighet. Då det inte finns någon heltäckande kartering av naturskogar är det helt avgörande att myndigheterna agerar när potentiella naturskogar (tex sannolika och potentiella kontinuitetsskogar) hotas av avverkning och att man utreder dess naturvärden mer i detalj.

- **Skogliga naturtyper utpekade i art- och habitatdirektivet med ogynnsam bevarandestatus.** Det är helt avgörande att vi stoppar fortsatt förlust av naturtypsklassad skog om vi på sikt ska kunna nå art- och habitatdirektivets krav på gynnsam bevarandestatus. Den eventuella inväxning av naturtypsklassad skog är begränsad i både tid och rum. Dagens produktionsskogar kommer inte utvecklas till naturtypsklassad skog. De skogliga naturtyperna med ogynnsam status måste redovisas tydligt under avsnitt 3.4.3. I strategin har man definierat tolv skogstyper som är prioriterade i skyddsarbetet och i detta avsnitt bör läsaren få information om hur dessa överlappar med naturtyperna i art- och habitatdirektivet.
- **Möjliggöra en långsiktig funktionell och naturvårdande förvaltning av värdefulla områden.** Detta skäl skrevs ut med en tydlig rubrik i en tidigare version av strategin men har nu tagits bort, vilket WWF är mycket kritisk till. Undantaget kan vara nödvändigt för att möjliggöra en lämplig förvaltning i form av exempelvis bränning, återvätning och bete med tamboskap. Om ett område kräver en viss skötsel för att naturvärdena ska bevaras måste skogsägare själva kunna ha möjlighet att åstadkomma detta inom ramen för sina frivilliga avsättningar, annars ska myndigheten ha möjlighet att skydda området utan markägarens medgivande.
- **Möjliggöra bildandet av större områden.** WWF anser att det naturvårdsbiologiska värdet av en ökad storlek på det skyddade området bör vara ett giltigt skäl för att göra undantag från frivilligheten (se tidigare motivering).
- **Avsnitt 6.** WWF noterar att strategin inte ger vägledning kring prioriteringen mellan skyddsvärda skogliga värdekärnor och områden som alltid bör ges ett formellt skydd enligt avsnitt 5 (se sida 43). För att upprätthålla kostnadseffektivitet i skyddsarbetet anser WWF att det är viktigt att skyddet av skogliga värdekärnor prioriteras. Exempelvis, bör det tydliggöras i strategin att områden utpekade i avsnitt 5 som utgörs av skogliga värdekärnor ska prioriteras över motsvarande områden som utgörs av utvecklingsmarker. Vidare bör ni ytterligare precisera att prioriteringen bland skogliga värdekärnor som bör skyddas enligt avsnitt 5 sker med hjälp av prioriteringsmodellen enligt avsnitt 6. Slutligen anser WWF områden som är skyddsvärda enligt avsnitt 6 generellt bör prioriteras över områden som beskrivs under avsnitt 5.
- **Avsnitt 6.1** WWF anser att tätortsnära läge bör få en mindre betydelse vid prioriteringen av formellt skydd. Kommunerna (som inte omfattas av strategin) har redan ett stort ansvar för att säkra invånares tillgång till tätortsnära skogar, vilket inkluderar möjligheten att bilda formellt skyddade områden. Tätortsnära läge beaktas även i poängmodellen genom bevarandevärde E) synergier med andra bevarandemål.

Det formella skyddet måste fortsatt prioriteras till fastigheter med stor andel kända naturvärden, förslagsvis genom att det ger en poäng i prioriteringsmodellen. Vi är kritiska till att det tagits bort i remissversionen av strategin. Skogar med höga naturvärden är inte jämnt fördelade i landskapet, samtidigt som kraven på skydd i certifieringsstandarder ofta

tillämpas genom schablonartade procentkrav på fastighetsnivå. Strategin måste innehålla anpassningar som beaktar detta, annars riskerar värdefulla skogsmiljöer på fastigheter med hög andel naturvärden gå förlorade, vilket inte är förenligt med strategins målsättningar.

- **Avsnitt 7.** EU:s mål om strikt skydd av naturskogar innebär att även skogar med något lägre naturvärden än de som pekats ut i skogsutredningen ska skyddas strikt. Detta måste beskrivas tydligare i avsnittet.
- **Avsnitt 8.2.2.** Det är inte kostnadseffektivt att ha olika bevarandeformer i samma område och med WWF:s förslag på utökade möjligheter till undantag från frivilligheten (se 3.4.3) kommer det minska i omfattning. Hela avsnittet behöver skrivas om.
- **Avsnitt 8.2.3** Ta bort avsnittet. Förslagen i regeringsuppdraget om flexibla skyddsformer bereds för närvarande av regeringen. Myndigheterna har ännu inte sett över sina riktlinjer för naturvårdsavtal och det är möjligt att den kommande artskyddsutredningen kan komma att påverka förutsättningarna för så kallad artskyddsavtal. Strategin kan uppdateras med eventuella nya skyddsformer när de är klara att tillämpas.
- **Avsnitt 9.** Det krävs betydande tillskott av medel för att detta avsnitt ska kunna efterlevas i praktiken. Det är därför viktigt att regeringen får information om de omfattande behoven i ett kompletterande budgetunderlag (se tidigare kommentarer).
- **Avsnitt 10.1.1** I strategin poängterar myndigheterna värdet av en likartad tillämpning i olika delar av landet. Samtidigt ger man väldigt lite vägledning kring hur arbetet med de länsvisa strategierna ska genomföras. Detta avsnitt behöver således utvecklas, exempelvis bör det finnas en mängd erfarenheter och goda exempel som man kan ta upp i en vägledande bilaga till strategin.
- **Avsnitt 10.2** WWF anser att det finns ett antal ytterligare områden som myndigheterna bör samla in uppgifter om:
 - Administrativa kostnader kopplat till bildandet av formellt skydd
 - Arealen avverkad naturtypsklassad skog
 - Areal avverkad ur och naturskog
 - Inrapporterad areal frivilliga avsättningar i myndigheternas inrapporteringsystem (se tidigare synpunkter).
 - Areal frivilliga avsättningar som uppfyller kraven för OECMs.
- **Bilaga 1 stycke "Fortsatt förlust av värdefulla skogliga miljöer".** Svensk produktionsskog sköts till 97 % med kalhyggesbruk, vilket kraftigt begränsar den framtida inväxning av skogar med höga naturvärden. WWF anser att denna information måste lyftas i Bilagan då det visar på betydelsen av att bevara alla befintliga skogar med höga naturvärden.

I redovisningen av avverkning av registrerade naturvärden (sida 83) bör ni redovisa hur stor andel av den avverkade arealen som är objekt med naturvärden respektive registrerade nyckelbiotoper, siffrorna bör också brytas ner till olika delar av landet. Ni bör även redovisa statistik avseende avverkning i skogsutredningens utpekade stora

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

sammanhängande naturskogarna och den årliga avverkningen av art- och habitatdirektivets utpekade skogliga naturtyper. Detta är viktig information när vi utvärderar måluppfyllelse och hur bra sektorsansvaret och det nya arbetssättet fungerar i praktiken.

WWF anser att Bilaga 1 och andra delar av strategin (exempelvis avsnitt 4 och 6) måste uppdateras med resultat från Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens behovs- och bristanalys för bevarande av skogar med höga naturvärden.

För Världsnaturfonden WWF

Tomas Frisk

Isak Lodin

Avdelningschef Skog & arter

Skogligt sakkunnig